

MUISTIO

Projekti	Kolmisopen louhinnan YVA:n ympäristövaikutusten arviointi
Aihe	Seurantaryhmä 1
Päivämäärä	9.3.2010
Aika	klo 14-16
Paikka	Skype / Terrafame, Sotkamo
Kokous nro	1
Osallistujat	Veli-Matti Hilla, Terrafame Oy Mervi Pienimäki, Terrafame Oy Juho Torvi, Terrafame Oy Sanna Päiväniemi, Terrafame Oy Joonas Hokkanen, Ramboll Finland Oy Anna-Mari Alaperä, Ramboll Finland Oy (Skype) Marja Heikkinen, Ramboll Finland Oy Riina Päätalo, Kainuun ELY-keskus Sakari Seppänen, Sotkamon kunta Antero Tuomi, Jormaskylä-Korholanmäki osakaskunta Alpo Partanen, Tuhkakylän kyläyhdistys Raimo Määttä, Lahnasjärven osakaskunta Jouko Kettunen, Lahnasjärvi, Lahnasjärven metsästäjät ry. Henri Manninen, Kainuun Pelastuslaitos Päivi Parikka, Kainuun Sote/terv.valvonta Taina Huttunen, Sotkamon kunta Martti Veteli, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä Juha-Pekka Maunuksela, Heapson Oy Sanna Nikula-Määttä, Kainuun liitto Ossi Leinonen, TUKES

Päivämäärä 2/4/2020

Ramboll
Ylistönmäentie 26
40500 JYVÄSKYLÄ

T +358 20 755 7170
F +358 20 755 7171
www.ramboll.fi

1. Kokouksen avaus ja esittäytyminen

- Terrafamen Veli-Matti Hilla aloitti kokouksen klo 14 ja piti alkuun lyhyen tilannekatsauksen. Terrafamen viime vuoden tulos on julkistettu. Akkukemikaalitehtaan rakentaminen on parhaillaan käynnissä. Korvausasioista on tullut AVI:lta vastikään lupapäätös. Purkuputken osalta sulfaatin pitoisuusrajan kanssa on ollut hieman tiukkaa.

2. YVA -menettelyn periaate (KAI ELY)

- Yhteysviranomaisena toimiva ELY:n Riina Päätalo esitteli lyhyesti YVA-menettelyn kulkua. Uusi YVA-laki tullut voimaan ja sen vaatimukset huomioitava tässäkin hankkeessa. YVA-ohjelmassa esitetään hankkeen toteuttamiselle vaihtoehtoja. YVA-selostuksessa pitäisi keskittyä todennäköisesti merkittäviin vaikutuksiin. Menettelyn edetessä tiedon määrä kasvaa ja suunnitelmat tarkentuvat. YVA-selostuksesta annettavassa perustellussa päätelmässä merkittävät vaikutukset pitää jo määritellä tarkemmin.
- Päätalo esitteli myös Terrafamelle tehtyjä muita YVA-hankkeita ja lupatilannetta. Viimeisin ympäristölupahakemus on

jätetty 2017 (koskee nykyistä toimintaa). Tämän jälkeen on jätetty akkukemikaali-tehtaan ympäristölupahakemus. Lähitulevaisuudessa on tulossa vesienkäsittelysakkujen käsittelyä koskeva lupahakemus sekä aikanaan Kolmisoppea koskeva hakemus. Tavoite tässä YVA-hankkeessa on se, että mahdollisimman laajasti otettaisiin huomioon koko aluekokonaisuus. YVA-selostusta koskeva perusteltu päätelmä tulee lupahakemuksen liitteeksi.

- Kommentti: Otetaanko muutkin päästöt huomioon (Elementis - Uutela, suo-ojitukset jne.)? Entä onko ennakkoneuvottelua pidetty? Päätalo: Ennakkoneuvottelu on pidetty, ja muistio siitä on saatavissa. Ennakkoneuvottelujen tarkoituksena on ohjata ja sujuvoittaa menettelyä. Lisäksi tavoitteena on mm. ottaa huomioon eri lakeja ja parantaa dokumenttien luettavuutta.
- Kommentti: Mikä ero todennäköisesti merkittävällä ja merkittävällä? Päätalo: Ensimmäinen on oletus. Viranomainen ottaa voimakkaammin kantaa, mitkä ovat lopulta merkittäviä vaikutuksia. Myöhemmin ympäristölupahakemuksessa pitää esittää kaikki vaikutukset.
- Kommentti: Turvesuot otettava myös huomioon yhteisvaikutuksissa.

3. Hankkeen esittely (Terrafame)

- Veli-Matti Hilla Terrafamelta esitteli hankkeen taustaa. Nyt tarkastellaan sitä, että Kolmisopen esiintymä hyödynnetään ja samalla kaivospiiri laajentuu. Kolmisopen ja Kuusilammen malmivarat riittävät arviolta 30-60 vuotta.
- Kaivospiirin laajentamiselle on haettu lupaa vuonna 2011 (hakemuksesta ei ole tehty vielä päätöstä), lupahakemus siirtyi 2015 Talvivaara Oy:ltä Terrafame Oy:lle.
- Kolmisopen hyödyntäminen sisältyi 2007 ympäristölupaan, mutta AVI rajasi Kolmisopen hyödyntämisen pois vuoden 2014 luvassa vesienhallinnan haasteiden vuoksi.
- Nykyiseen toimintaan verrattuna Kolmisopen louhinta muuttaa vain alkupään prosesseja.
- Juho Torvi Terrafamelta esitteli tarkemmin hankkeen suunnitelmia: YVA:ssa tutkitaan 3 eri vaihtoehtoa. VE0 -vaihtoehdossa (toiminta jatkuu nykyisellään) malmia riittää louhittavaksi vuoteen 2035 asti. VE1 -vaihtoehdossa 2040 -luvun alkuun saakka, josta Kolmisopen louhinnan kesto on noin 8 vuotta. VE2 -vaihtoehdossa malmia riittää jopa 2080 -luvulle saakka.
- Kaikki suunnitellut alueet eivät ole samaan aikaan käytössä, osa alueista suljetaan muun toiminnan jatkuessa.
- VE1 -vaihtoehtoon kuuluvat mm. Kolmisoppijärven patoaminen, vesistöjärjestelyt (jokien uudet uomat ja Kalliojärven säännöstelyallas. Kuljettimella tuotaisiin malmi nykyiselle tuotantoalueelle.
- Sivukiven takaisintäyttö Kuusilammen avolouhokseen arvioidaan kummassakin hankevaihtoehdossa.
- VE2 -vaihtoehdossa VE1 -toimintojen lisäksi rakennettaisiin kaivospiirin laajennusalueelle mm. sekundääriliuotusalueita, sivukivialue, kipsisakka-altaiden laajennusalue. VE1 -vaihtoehtoon kuuluu Mäkijärven altaan käyttöönotto ja VE2:n lisäksi Haukisuon allas.

- Kommentti: Voiko malmio jatkua pohjoiseen päin verrattuna siihen, mitä nyt hyödynnetään? Juho: Kapenee kovasti pohjoista kohti, ei todennäköisesti hyödyntämiskelpoinen enää, mutta siitä ei ole olemassa tarkempaa tietoa.
- Kommentti: Kuinka lähelle Lahnasjärveä kaivospiirin laajennus tulee? Katsottiin kartalta tilannetta, päivitetystä suunnitelmassa haetaan Lahnasjärven suunnalta pienempää laajennusta kuin 2011. Todettiin, että työpajassa voidaan katsoa tarkemmin karttoja.
- TUKES/Leinonen: Kaivospiirin sisään ei saa kaivoslain mukaan jättää tilaa, jolla ei ole tarvetta. Tämä on syytä suunnittelussa muistaa.
- Kommentti: Onko Malmitiehen tulossa muutoksia tämän hankkeen myötä? Paljonko laajennuksen koko? Torvi: Nyt suunnitellaan joko Malmtien ylitystä tai alitusta siltajärjestelyin. Noin 70 neliökilometriä on laajennuksen koko.
- Kommentti: Tarkoittavatko kaivospiiri ja kaivoslupa samaa asiaa? TUKES/Leinonen: Kaivospiiri on oikeudellisessa mielessä vahvempi.
- Kommentti: Osakaskunta omistaa Kolmisoppijärven, onko sekin kaivospiirin mukaisen käyttöoikeuden piirissä, että järvet padotaan yms. TUKES/Leinonen: Käytännössä oikeuttaa muihinkin tukitoimintoihin. Koska tässä hankkeessa menetellään vanhan kaivoslain mukaan, niin puhutaan kaivospiiristä edelleen Kolmisopen tapauksessakin. Uudesta kaivoslaista on otettu tiettyjä kohtia vanhan lain mukaisiin kohteisiin (esim. yleinen ja yksityinen etu)
- Patovaihtoehdolla A osa pohjoisesta malmiosta jäisi hyödyntämättä. Kolmisoppijärveä jäisi pinta-alallisesti enemmän.
- Patovaihtoehdo B: Malmia saataisiin louhittua enemmän, mutta Kolmisoppijärven pinta-ala pienenee. Järven säännöstelytilavuus myös pienenee, jolloin Kalliojärveä tarvitaan säännöstelyaltaana. Kalliojärveä tarvitaan myös vaihtoehdossa A, mutta säännöstelytarve on vähäisempi.
- Kommentti: Miten purkuputki, koska menee nykyisin järven lävitse? Torvi: Täytyy rakentaa pukuputkelle kiertoreitti ja siltä osin muutokset rajoittuvat vain kaivospiirin sisäpuolelle.

4. Ympäristövaikutusten arvioinnin esittely (Ramboll)

- Joonas Hokkanen Rambollilta esitteli hankkeen YVA -prosessia ja varsinaista vaikutusten arviointia.
- Tavoitteena on, että arviointimenettely on kokonaisuudessaan valmis vuoden 2020 loppuun mennessä.
- Yleisötilaisuudessa tulee olemaan infopisteitä, joissa asioita voidaan katsoa tarkemmin.
- Hankkeessa tullaan järjestämään työpajat ja asukaskysely. Kommentti: Voi myös esittää toivomuksia, minkälaista osallistumista halutaan.
- YVA ei ole päätöksentekoprosessi. Sen jälkeen tarvitaan erilaisia lupaprosesseja.
- Erityisesti arvioitavat ympäristövaikutukset: Vesistöjärjestelyjen muutoksen vaikutus on arvioinnin pääpainopisteenä. Melu-, pöly- ja värinävaikutukset sekä liikennejärjestelyjen muutokset ovat myös tärkeitä arvioitavia. Lisäksi vaikutukset aluelouteen ovat merkittäviä.
- Kommentti: Meluhaitta on lisääntynyt koko ajan. Hilla: Ei olla päästy ihan tavoitteisiin tämän osalta, mutta asiaan on tulossa parannusta. Puhaltimiin ollaan

asentamassa äänenvaimentimia. Uudet toiminnot tulevat lähelle Tuhkakylää, joten meluvaikutus tulee tässä hankkeessa tärkeään rooliin.

- Kommentti: Äänien ja hajujen osalta on tullut parannusta, ainoastaan tuulen suunnan ollessa kaivokselta päin näitä haittoja voi havaita. Räjätystärinä myös jonkin verran. Torvi: Kiviautojen lavojen kumivuorauksilla voidaan vaikuttaa lastauksen ja sivukivialueella tapahtuvan kippauksen aikaiseen meluamiseen. Kumivuorauksia on testattu ja niistä on saatu hyviä tuloksia meluhaittojen vähentämiseksi.
- Kommentti: Uusille sekundäärialueille tulee uusia puhaltimia ja niiden vaikutukset on otettava jo etukäteen huomioon. Suunnitteluprosessissa tulisi jo ottaa huomioon näiden sijoittuminen meluvaikutusten minimoimiseksi.
- Pohjavesi- ja liikennevaikutukset myös tärkeitä. Vaikutukset aluetalouteen positiivisia.
- Kommentti: Elinkeinopuolelta tullut huolenaiheita. Esim. radioaktiivisten aineiden vaikutus maatalouteen ja maatalouden imagoon yleisesti huolettaa kansalaisia.
- Kommentti: Uutelan kaivosta koskeva YVA on tehty vastikään. Myös sen hankkeen osalta rekkaliikenne lisääntyy Tuhkakylän kautta, joten yhteisvaikutukset tämän hankkeen kanssa otettava huomioon. Hilla: Otetaan Uutelan liikennemäärät huomioon.
- Maisemavaikutusten osalta tullaan tekemään kuvasovitteita.
- Alueelle on tehty aluetalousmalli laajempien taloudellisten vaikutusten määrittämiseksi ja se tullaan tässä hankkeessa päivittämään.
- Melu ja pölyvaikutukset mallinnetaan, otetaan mm. tehdyt tarkkailutulokset huomioon. Tärinäarviossa myös.
- Pohjavesivaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon mm. hankkeen tekniset suunnitelmat.
- Vesistövaikutusten arviointi määrään ja laatuun: Tuhkajoki ja Jormasjärvi tärkeimpiä, Jormasjoki mahdollisesti ja Nuasjärvi. Kivijärvi ja Laakajärvi puolestaan etelässä. Hilla: Kiintoainekuormitus ja metallikuorma erityisesti arvioitavia.
- Kommentti: Kolmisoppijärvellä on tehty kairauksia, onko niistä tullut vaikutuksia veteen? Hilla: Vaikutuksia ei ole juurikaan ollut. Torvi: Kairaputki menee järvi-suudella maaputken sisässä, joka rajoittaa vaikutuksia vesistöön.
- Hilla: Rakentamista toteutetaan useiden vuosien ajan, mikä on huomioitava. Ura-koitsijoille hanke tarjoaa paljon töitä. Aluetalousmallissakin tämä näkyy. Autoliikennettä tulee lisää, mutta myös työllisyyttä. Kommentti: Työllistääkö enemmän kuin nyt? Hilla: Kyllä, periaatteessa, rakennusvaiheessa erityisesti.
- Kommentti: Kaivospiiri laajenee, kaivovesitarkkailua kaivattaisiin esimerkiksi Lahnasjärvellä. Hilla: Pohjaveden virtaussuunnat lähtökohtaisesti eri suuntaisia, mutta huomioidaan asia ennakkotarkkailussa.
- Kommentti: Mikä on Kivijärven tilanne tällä hetkellä? Hilla: 2016 juoksutettu viimeksi siihen suuntaan. Päälyysvesi on hyvälaatuista, mutta pohjassa on sulfaattia ja mangaania. Tänä keväänä sinne juoksutetaan jonkin verran puhdistettuja vesiä.
- Kommentti: Huomioidaanko sivukivialueiden vaikutukset? Hilla: Kyllä huomioidaan, tässä yhteydessä mm. sulkemissuunnitelma täytyy päivittää.

5. Työn eteneminen

- Viikon 11 aikana YVA-ohjelmaluonnos toimitetaan seurantaryhmälle kommentteille.

- Maaliskuun aikana YVA-ohjelma olisi tarkoitus laittaa kuulutukseen.
- On tullut toiveita, että yleisötilaisuuden ajankohta pitäisi tulla ajoissa selville. Alustava ajankohta on 7.4. Sitä seuraa kuulemisvaihe.

6. Seuraava kokous

- Seuraava seurantaryhmän kokous pidetään syksyllä. Työpajatyöskentely toteutetaan todennäköisesti kesäkuussa.
- Kommentti: Aika piankin olisi tiedonjakamistarvetta; harkittava tulisiko pienryhmätyöskentelyä järjestää jo aiemmin. Hilla: Laitetaan harkintaan. Matkailu tullaan arvioinnissa myös huomioimaan.

7. Muut asiat

- Mikäli hankkeeseen tai arviointimenettelyyn liittyen tulee kysyttävää, voi olla yhteydessä Terrafameen, ELY:n tai konsulttiin.

8. Tilaisuuden päätös

- Klo 16:03.